NORGES
NASJONALPARKER

FEMUNDSMARKA NASJONALPARK

FEMUNDSMARKA

MED KANO OG FISKESTANG TIL NORGES MORGENLAND

BENNETT AS. Foto: Arild Juul, Steinar Myhr/Samfoto, Bård Løken/Samfoto, Jan Jensen/Femund Naturfoto, Lars Løfaldli.

Norges nasjonalparker – natur som får være seg selv

I Norges nasjonalparker er det naturens lover som gjelder. Det er naturen selv som bestemmer, og gjør ting i sitt eget tempo. Vi oppretter nasjonalparker for å ta vare på store naturområder – fra hav til fjell. For naturens egen skyld, for oss og for kommende generasjoner.

Nasjonalparkene byr på et mangfold av muligheter og opplevelser. Flott og variert natur, jakt, fiske, planter, fugler, dyr og kulturminner.

Ta i mot invitasjonen – bli kjent med naturen og våre nasjonalparker.

Direktoratet for
naturforvaltning

www.dirnat.no

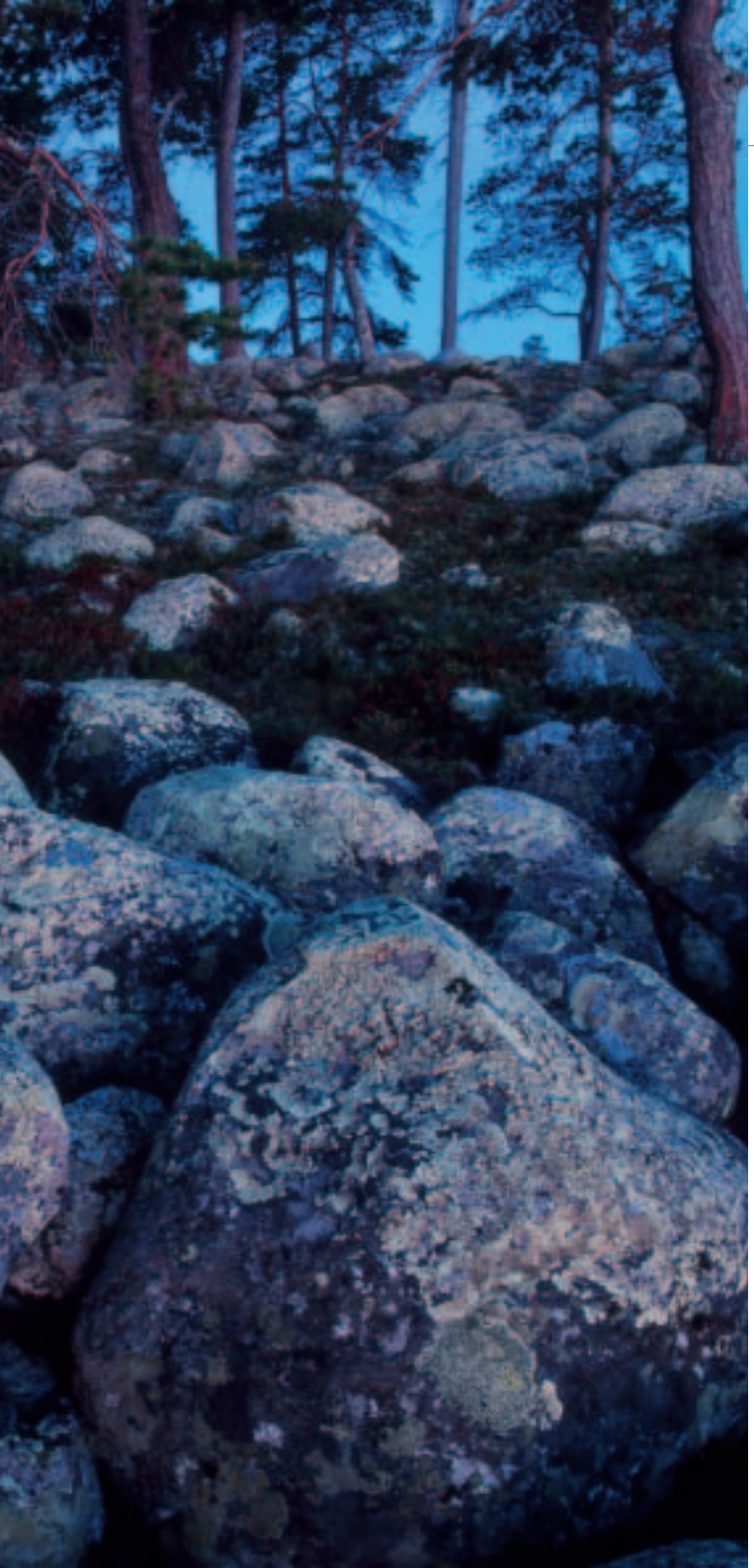

Gaven fra isen

Mellom krokete furukjemper og bortgjemte sjøer i et hav av steinblokker lokker opplevelsene i Femundsmarka nasjonalpark. For ti tusen år siden trakk isen seg tilbake og la igjen et øde, urtidspreget dødislandskap. Et landskap som nesten ikke har forandret seg siden den gang. Med kano kan du padle i dagevis i de mange vassdraga og sjøene. Tar du med fiskestanga kan du fange storørreten. Og med et våkent blikk for den vakre naturen har du en minnerik tur i vente.

Området har blitt brukt av den samiske befolkningen i lang tid, men framstår som urørt. Sammen med tilgrensende verneområder på svensk side utgjør Femundsmarka nasjonalpark et av de største sammenhengende villmarksområda i Sør-Skandinavia. Området gir livsgrunnlag for flere sjeldne og sårbare pattedyr- og fuglearter.

NATUROPPLEVELSER

Et eldorado for sportsfiske og kanotur

Omlag halvparten av de som besøker Femundsmarka nasjonalpark drar på kano- eller fisketur. Området er også flott å gå i – om du vil jakte, plukke bær eller bare nyte naturen.

Glitrende vassdrag med sprelsk fisk

Uansett om fiske er en lidenskap eller en hobby finner du utfordringer i Femundsmarka. I de utallige sjøene og vassdraga, er det ikke bare ørret som biter, men også abbor, røye, harr, sik, lake og gjedde. I Revsjøen og Styggsjøene dominerer harr, abbor og gjedde. I Grøtåa, Mugga, Røa og Rogen finner du mest ørret. Ta beina eller kanoen fatt og finn dine egne fiskeplasser.

Vinterstid kan du også prøve isfiske etter røye. Det beste isfisket er i Revlingsjøene, vatna på Røvolfjellet, Rønsjøen og en del mindre småvatn i Engerdal.

Ta en tur!

Jakttur, bærtur, skitur, fjelltur. Femundsmarka har mange muligheter. Om sommeren kan du følge et nett av oppmerkede stier som også har forbindelser til Sverige. Det er muligheter for jakt både i nasjonalparken og områda rundt. Dersom du heller vil plukke molte, bør du ta en tur i august. Femundsmarka er landskjent som godt molteland.

Kanotur!

Vil du padle i kano, har du et sammenhengende sjøsystem i de indre delene av nasjonalparken. I de øvre delene av Røa, Reva, Revsjøen, Styggsjøene og tilgrensende områder på svensk side har du mulighet til mange flotte turer. Du kan leie kano både på norsk og svensk side.

LANDSKAPET

Fjell og runde former

Landskapet i nasjonalparken preges av rolige og avrundede terrengformer og lange, slake linjer. Du finner moderat kupert åslandskap i høydelaget fra Femunden (662 moh.) og opp til 8-900 meter. En rekke topper strekker seg over 1000 meter. Den høyeste ligger helt i nord (Storvigelen 1561 moh.). I sør finner du Store Svuku (1415 moh.), Grøthogna (1401 moh.) og Elgåhogna (1460 moh.).

Med isen som formgiver

Store deler av Femundsmarka ligger som et øde, urtidsprega landskap formet av isen da den trakk seg tilbake for ti tusen år siden. Området er rikt på stein- og grusmasser (morener) og store steinblokker som isen flyttet med seg. Et særtrekk er de smale ryggene, såkalte rogenmorener, som bukter seg ut i sjøene og danner et mylder av nes og øyer. Navnet har de fått etter sjøen på svensk side.

FUGLELIV

Fiskeørnas rike

Det hekker mange fiskeørn innenfor nasjonalparken. Tilgang på mat i de grunne og fiskerike vatna, og gode hekkeforhold med gamle, flatkronede furutrær, er årsaken til den relativt store bestanden.

Mange av furustammene har reirhull etter tretåspetten, og i barksprekker gjemmer lavskrika unna bær og sopp om høsten. Kongeørn, jaktfalk, hønsehauk og hubro hekker også i området.

Vatn og våtmark gir livsgrunnlag

De mange vatna og våtmarksområda utgjør viktige hekke- og beiteområder, særlig for ender og vadefugler. I myrområda omkring Lille Grøvelsjø kan du møte brushane og svømmesnipe. Storlom hekker i området, og er en karakterart for Femundsmarka.

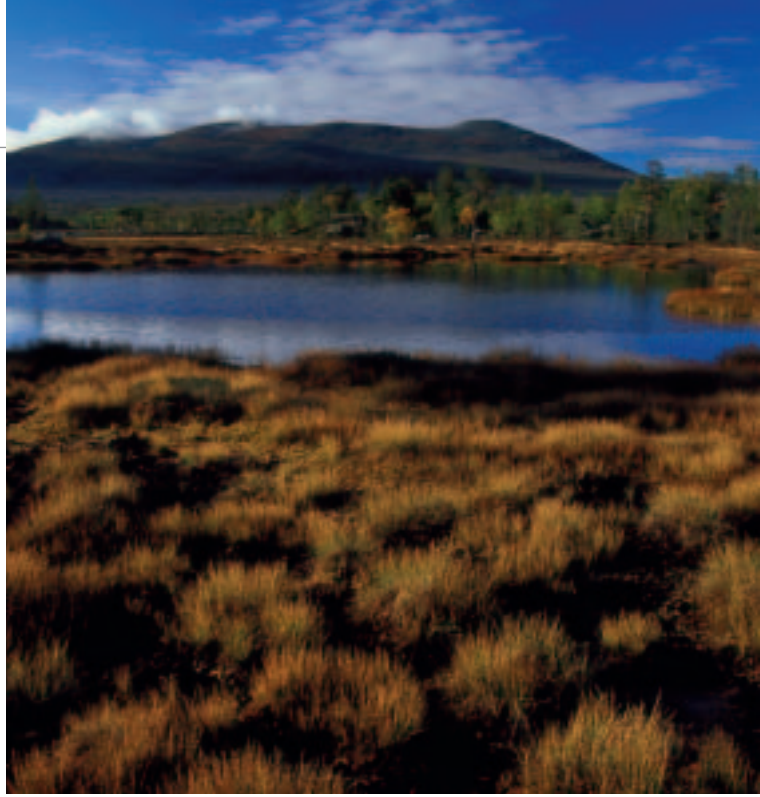

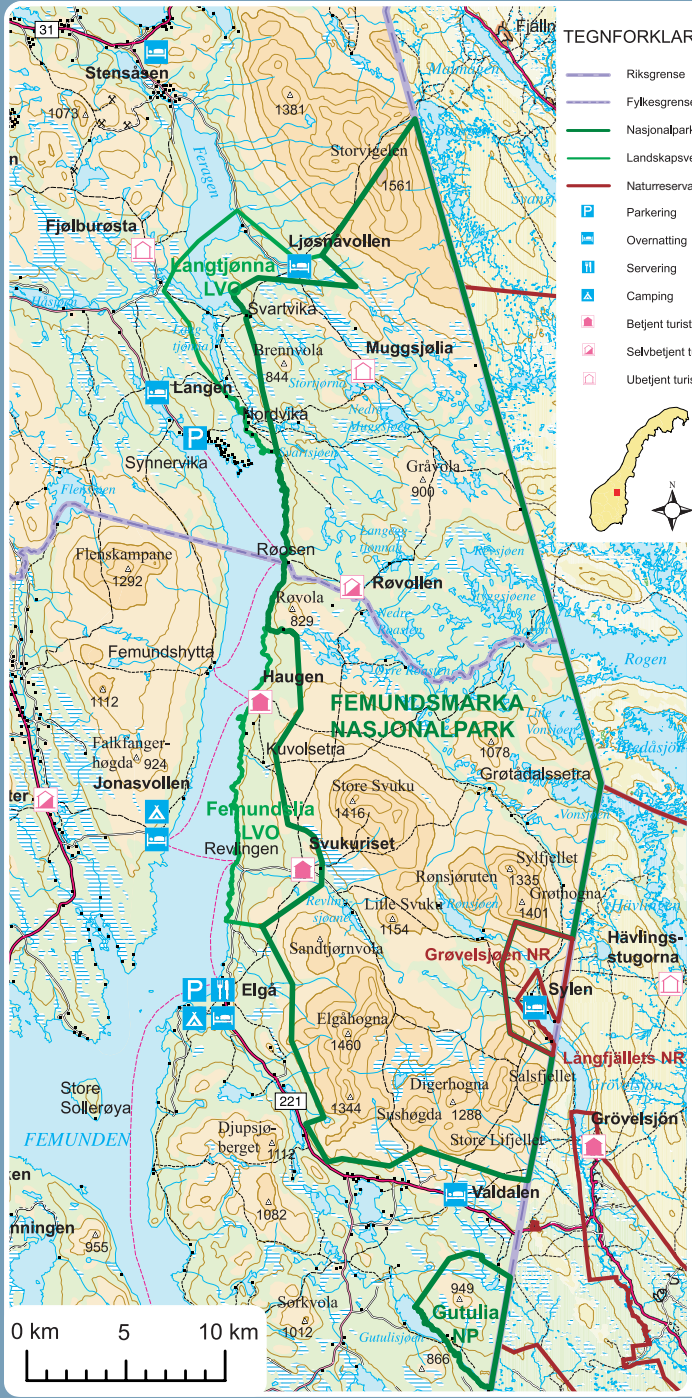

Formgiving og digital kartografi: www.kart-tjenester.no Digitale kartdata: Statens kartverk N250. Tillatelse nr. MAD12002-R125240. Ur GSD-Fjellkartan © Lantmäteriverket Gävle 2004. Medgivande M2004/3570

Kort om Femundsmarka nasjonalpark

Hvor:
Røros og Engerdal kommuner,
Sør-Trøndelag og Hedmark fylker.

Fremste særpreg:
Eventyrlig furuskog og urtidslandskap fra istida, utallige fiskevatn og vassdrag.

Friluftsliv:
Rutenett av merka stier – forbindelse til rutenettet i Sverige. Flere betjente og ubetjente turisthytter, utleiehytter og åpne koier i og ved nasjonalparken. Egnet til fjellvandring, kanopadling og sportsfiske.

Slik kommer du til Femundsmarka nasjonalpark:
Buss eller bil fra Røros til Synnervika/Langen turiststasjon.
Buss eller bil fra Elverum, Rena eller Koppang - RV 221 til Elgå.
Sommerstid båtrute over Femunden (MS "Femund II") fra Synnervika, Femundshytta, Jonasvollen, Elgå, Buvika eller Femundsenden, gå av på Røosen, Haugen eller Revlingen.

Informasjon om overnattings- og servicetilbud:
Engerdal Turistkontor, tlf. 62 45 99 00, turistkontoret@engerdal.info, www.engerdal.info
Røros Turistkontor, tlf. 72 41 00 50, post@rorosinfo.com, www.rorosinfo.com

Kart:
Norge 1:50.000": 1719 I og II, 1819 III og IV
Turkart "Søndre Femund" (1:100.000), "Nordre Femund" (1:100.000)

Opprettet:
1971, utvidet 2003

Areal:
573 km^2

Tilliggende verneområder:
Langtjønna landskapsvernområde, Femundslia landskapsvernområde og Grøvelsjøen naturreservat
I Sverige: Långfjället og Rogen naturreservater

Mer informasjon:
Fylkesmannen i Hedmark, tlf. 62 55 10 00
Fylkesmannen i Sør-Trøndelag, tlf. 73 19 90 00
Statens naturoppsyn Femundsmarka, tlf. 62 45 88 96
Statskog - Femund, tlf. 61 45 66 02
Statskog - Røros, tlf. 72 41 21 61
Engerdal Fjellstyre, tlf. 62 45 91 77

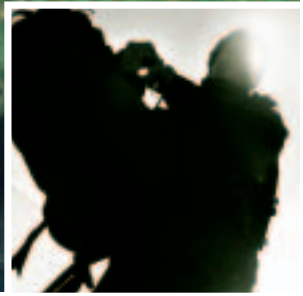

DYRELIV

Dyrelivet er ikke rikt, men verdifullt

Det karrige landskapet gir ikke grunnlag for noe rikt dyreliv. I tilknytning til vassdraga lever likevel en del arter, flere av dem sjeldne, sårbare eller truede i denne delen av landet. Jerv har fast tilhold i området, mens bjørn og gaupe streifer innom. En moskusflokk som har utvandret fra Dovrefjell holder også til i nasjonalparken.

Fast oterbestand og spor av bever

Femundsmarka er et av de få stedene i innlandet i Sør-Norge der oteren finnes med fast bestand. I noen av de større vassdraga setter beveren tydelige spor, med felte trær og solide demninger.

Vinterbeite for elg

Nasjonalparken utgjør et viktig vinterbeiteområde for elg. Om vinteren trekker en stor bestand fra traktene rundt Aursunden sørover. Stedvis bærer furuskogen preg av hardt beitetrykk.

Tamreindrift

Samene driver tamreindrift i området, med vinterbeiter i nord og helårsbeiter i sør. Elgå er det sørligste området med samisk reindrift i Norge. Reinen bør ikke forstyrres på beite og er særlig sårbar i kalvingstida.

PLANTELIV

Eventyrskogen

Krokete og værbitte gamle kraggfurutrær er særegent for nasjonalparken og gir Femundsmarka et eventyrlig preg. Årsaken til at furuskogen framstår slik, er den næringsfattige berggrunnen og det tørre innlandsklimaet med lange og strenge vintre. Furua står glissent og gir et åpent terreng i det meste av nasjonalparken.

I områder med tørr mark, sand og grus dominerer lavfuruskogen. Her er reinlav og kvitkrull de vanligste artene i skogbunnen. Lavfuruskogen er lys og åpen og har som regel ingen andre treslag enn furu. På fuktigere mark overtar lyngfuruskogen. Her er det blåbær, tyttebær, røsslyng og noen urter, gras og moser i skogbunnen.

Bjørkeskog

Nord i Femundsmarka er det mye bjørkeskog. Bunnvegetasjonen er stort sett den samme som i furuskogen. I Femundsmarka ligger skoggrensen mellom 800 og 900 moh.

Myr

Det finnes tre typer av myr i Femundsmarka – torvmyr, rismyr og grasmyr. Myrene er stort sett næringsfattige. Torvmyrene inneholder for det meste torvmose og torvull. De ligger gjerne i nærheten av små tjern og pytter, og er omkranset av rismyrer. Rismyrene er tørrere, og domineres av lyngarter, dvergbjørk og vier. Grasmyrene finnes i helninger og preges av starr.

Sårbare plantearter

I Femundsmarka er det flere sårbare arter som er avhengige av store arealer med urørt skog. En viktig art er den sjeldne, gulgrønne ulvelaven, som vokser på stammer og greiner av gammel tørrfuru. Indre deler av Femundsmarka har en av de viktigste forekomstene i landet.

HISTORIE OG KULTURMINNER

Dyregraver og spor fra steinalder

De første spora etter menneskelig aktivitet i Femundsmarka skriver seg fra yngre steinalder. Blant annet finnes det både steinalderlokaliteter og spor etter større fangstsystemer med dyregraver.

Sentralt samisk område

Det er usikkert hvor lenge det har vært samisk virksomhet i området. Den samiske befolkningen har drevet med tamreindrift i lang tid og før det levde samene av jakt, fangst, sanking og fiske. Samene har knyttet tradisjoner og tro til steder i nasjonalparken, ofte uten å ha satt fysiske spor i terrenget. Gamle boplasser med gammetufter, forskjellige oppbevaringssteder og samleplasser for rein er noe av det som er synlig i Femundsmarka.

Falkefangst

Hollenderne drev fangst av falk i Femundsmarka på 16- og 1700 tallet. Falken ble fanget ved hjelp av en lokkefugl, temmet og brukt til jakt i andre land. Navnet Falkfangerhøgda brukes om flere steder i området.

Fast bosetting fra 1700-tallet

Utover 1700-tallet ble det etablert flere bosettinger i området. Setrene Haugen og Svukuriset, like utenfor nasjonalparken, utviklet seg etterhvert til gårdsbruk, og har fast bosetting den dag i dag. Også Sylen-grenda ved svenskegrensa er bebodd. Grenda er vegløs og er omkranset av nasjonalparken.

Røros Kobberverk har satt sine spor

Mange spor i og omkring nasjonalparken fra nyere tid stammer fra Røros Kobberverk. Smeltehytta på vestsida av Femunden var i drift fra 1743 til 1822. Det finnes synlige spor etter kullvedhogst og kullbrenning til smelteovnene helt inn til riksgrensa. Langs vassdraga er det spor etter fløtning i form av damanlegg, tømmerrenner, lenser og fløtningsbuer.

I en nasjonalpark er du naturens gjest

- Gå hvor du vil, på beina eller på ski. Alt som har motor er i utgangspunktet forbudt.
- Rast hvor du vil, og overnatt gjerne i telt. Rydd opp etter deg, og ta med søpla hjem.
- Du kan tenne bål, men husk det generelle bålbrenningsforbudet i skogsmark mellom 15. april og 15. september. Vis hensyn når du sanker ved.
- Du kan plukke bær, sopp og vanlige planter til eget bruk. Vis hensyn til kulturminner, vegetasjon og dyreliv. Ta ekstra hensyn i hekke- og yngletida.
- Benytt deg av mulighetene til jakt og fiske. Husk jakt-/fiskekort. Ikke bruk levende fisk som agn. Du må heller ikke ta med deg levende fisk fra ett vassdrag til et annet.
- Du kan ta med deg hund, men husk båndtvang i perioden 1. april til 1. september.